

Η αγωνιώδης προσπάθεια ανεξαρτησίας των Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία επηρέασε βαθύτατα το Κίνημα Ρομαντισμού παντού στην Ευρώπη. Λαμπροί συγγραφείς, ποιητές και ζωγράφοι απέτισαν φόρο τιμής στον υπέρτατο ελληνικό αγώνα, με προβεβλημένους τον Βίκτορα Ουγκώ, τον Ευγένιο Ντελακρουά και το λόρδο Βύρωνα. Και οι τρεις εμπνεύστηκαν από τον άνεμο ελευθερίας της εποχής, είτε με την αιχμηρή τους πένα, είτε με το ατίθασο πινέλο τους. Όμως, μόνον ο λόρδος Βύρων πλήρωσε με τη ζωή του την απόλυτη αμφισβήτηση της σκλαβιάς ενός λαού. Ο θάνατος τον βρήκε με ανοιχτά τα στήθη στον καιρό στα 36 του χρόνια, στο Μεσολόγγι. Κι έγινε ο ίδιος παρανάλωμα πυρός μιας απρόσμενης ελευθερίας που ακολούθησε, ένας ήρωας βγαλμένος από τις στάχτες της αλλοπαρμένης νιότης, αυτός, ο μύθος μιας Ελλάδας που έστηνε διστακτικά τους πρώτους πυλώνες δημιουργίας.

«Ποιος κάθεται να γράψει αν δεν έχει κάτι καλύτερο να κάνει;», έγραφε ο λόρδος Βύρων στο ημερολόγιό του το 1813. Κι όμως, ο ίδιος άνθρωπος μια δεκαετία αργότερα βρέθηκε πλάι σε πολεμιστές, σε πυρομαχικά, σε αναχώματα, συντροφιά με την ποίηση του. Σχεδίαζε με φίλους οπλαρχηγούς την στρατηγική του ενάντια στον εχθρό, διέθετε δικά του χρήματα χωρίς να τον απασχολεί η σκέψη μιας πιθανής μελλοντικής ένδειας. Ο στόχος ήταν ένας και μοναδικός : να βρεθεί στο κατόπι της ελευθερίας.

Ο άνθρωπος που επηρέασε βαθιά τον «άτακτο» Άγγλο ευγενή με τον πολυτάραχο βίο ήταν ο φίλος του ποιητής Πέρσι Σέλεϊ. Το 1821, ο Σέλεϊ έγραψε στην Πίζα το δράμα «Ελλάς», θέλοντας να βοηθήσει το φίλο του Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο που αγωνιούσε για την πατρίδα του. Ο πνιγμός του Σέλεϊ ανέτρεψε τη ζωή του Μπάιρον και τον οδήγησε στην Ελλάδα στην ηλικία των 35 χρόνων. Αίφνης, ο Μπάιρον αποκτά χαρακτηριστικά πολιτικού ανδρός, εξελίσσεται αστραπιαία σε πρακτικό μυαλό, στοχεύει και πολιορκεί το όνειρο για ελευθερία, σχεδόν αδιαπραγμάτευτα. Γνωρίζει τα προβλήματα των Ελλήνων οπλαρχηγών, αντιλαμβάνεται το σαράκι της διχόνοιας, συνειδητοποιεί τον εξουσιαστικό διαγκωνισμό, αλλά τελικά ενώνει τους πάντες, εξιδανικεύοντας ακόμη και τον ίδιο του τον εαυτό. Ερωτεύεται τη χώρα και τη μετατρέπει μέσα του σε αγωνιστικό σύμβολο. Αλλά δυστυχώς η τελειότητα σπανίως συνοδεύει τους θνητούς, σπανίως συμπληρώνει, έστω και εγωιστικά, το έργο τους. Ο λόρδος Βύρων πεθαίνει, όχι από εχθρικό βόλι, όπως ενδεχομένως θα ήθελε, αλλά ως κοινός θνητός, βαριά άρρωστος, ανίκανος να παλέψει με το πεπρωμένο του. Στα 36 του φεύγει κι όσοι συνειδητοποιούν την απώλεια τολμούν να μιλήσουν για τον άνθρωπο, τον ποιητή, τον αγωνιστή, τον ιδεολόγο που συνέπτυξε σε έναν χρόνο ζωής - αυτός ήταν ο χρόνος παραμονής στην Ελλάδα - την ελπίδα μιας ολόκληρης χώρας.

Η Ελλάδα εκείνης της εποχής γονάτισε μπροστά στον ήρωά της κι ο Σολωμός έσπρωξε στην άκρη τις έριδες, γράφοντας : «Λευτεριά για λίγο πάψε να κτυπάς με το σπαθί κι έλα σίμωσε και κλάψε εις του Μπάιρον το κορμί». Ακόμη και η Ευρώπη υποκλίθηκε στη θυσία του και λίγα χρόνια αργότερα, όταν οι συνθήκες ωρίμασαν, κάποιες από τις ιδέες του ως προς το γεωπολιτικό παιχνίδι της περιοχής έγιναν υπόθεση εργασίας για να μορφοποιηθούν αργότερα στη ναυμαχία του Ναβαρίνου και την αρχή του τέλους της κατοχής. Η έκθεση και η προβολή έργων του Μπάιρον, πέραν της ωραιότητας, δίνει την ευκαιρία στους επισκέπτες να αγγίξουν νοερά τον ήρωα. Ο πατέρας να ξανασκεφτεί τι πρέπει να πει στο παιδί του και ο έφηβος να αναλογιστεί την υπέρβαση. Και, ναι, να πιάσουν όλοι το νήμα που ενώνει το χθες, με το σήμερα και το αύριο, ένα είδος επουλωτικής ευλογίας που σκεπάζει τους ανθρώπους.

Ρίτσα Μασούρα - δημοσιογράφος